

S. Sayısı : 53

Türkiye ile İtalya arasında imza edilen Dostluk Uzlaşma ve Adli tesviye Andlaşmasının onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Adalet Komisyonları raporları (1/7)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Teknik Müdürlüğü

Sayı 71 - 1587, 6/2212

30 . V . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye ile İtalya arasında Roma'da akit ve imza edilmiş olan Dostluk, Uzlaşma ve Adli tesviye Andlaşmasının onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 26 . V . 1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GERKÇE

Memleketimizle bir (Dostluk, Uzlaşma ve Adli Tesviye Andlaşması) akdi hususunda İtalya Hükümeti tarafından yapılan teklif Hükümetimizce tetkik edilmiş ve 1928 tarihli Türkiye - İtalya Bitaraflık, Uzlaşma ve Adli Tesviye Muahedenamesinin 1947 de yürürlükten çıkmış olmasıyla bu sahada hâsıl olan boşluğu doldurmaya ve iki memleket arasında mevcut dostane münasebetleri takviyeye yarıyacak olan bir Anlaşma akdinin filhakika menfaatlerimize uygun olacağı düşünülerek, her iki Tarafça üzerinde mutabık kalınan metin iki memleket Dışişleri Bakanları tarafından 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imza edilmiştir.

Bu Andlaşma ile Türkiye ve İtalya, aralarındaki dostluk bağlarını devamlı olarak daha ziyade sıkılaştırmak, umumi barış dâvasına hizmet etmek ve iki memleket arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları Devletler Hukuku ve Birleşmiş Milletler Anayasasının esaslarına göre halletmek hususundaki arzularını teyit etmişlerdir.

Mezkûr Andlaşmanın akdi hususundaki mucip sebepler aşağıdaki mülâhazalara istinat etmektedir:

1. İtalya Cumhuriyeti kuruluşundan beri faal bir sulh politikası takip etmiş ve Demokrat Batı Devletleriyle sıkı bir işbirliği yaparak Avrupa Konseyinde kendisine mühim bir mevki sağlamıştır.

2. Bidayetten beri memleketimize karşı da her vesile ile dostluğunu göstermiş olan İtalya Cumhuriyeti, halen aramızda yürürlükte bulunan Ticaret Anlaşmasının müzakereleri sırasında büyük bir anlayış ve iyi niyetle hareket etmiş ve Avrupa Birliğine katılmamızı da hararetle desteklemiştir.

3. Türkiye ile İtalya arasında halen hiçbir ihtilâf mevzuu mevcut değildir. Bilâkis Akdeniz'e sahil dar ve Avrupa Birliğinde âza olan memleketlerimizin, işbirliği yapmalarında müşterek menfaatleri vardır.

4. İtalya Avrupa'dan başka Amerika'da da büyük bir nüfuz maliktir. Cenubi Amerika'da mühim bir yekûn tutan ve Ana Vatana çok bağlı kalan İtalyan muhacirleri ve bunların kuvvetli teşkilâtı, intihap işlerinde olduğu gibi iktisadi ve mali sahalarda da mühim bir nüfuz malikdirler. İtalya günün birinde Birleşmiş Milletler Teşkilâtına katıldığı takdirde bu teşekkülde sayısı 21 e baliğ olan Güney Amerika Devletlerinin müzaheretinden istifade edeceği aşikârdır. Bu itibarla Türkiye'nin de kendini ilgilendiren her hangi bir meselede, İtalya'nın tavassutu ile Lâtin Amerika devletlerinin yardımını temin etmesi ümit edilebilir.

5. İtalya Cumhuriyeti komşumuz Yunanistan ile de 5 Kasım 1948 tarihinde San Remo'da aynı mahiyette bir sözleşme imzalamıştır.

Yukarıdaki mülâhazalarla memleketimiz için faydalı olacağına inanılarak imza edilen Türkiye - İtalya Dostluk, Uzlaşma ve Adli Tesviye Andlaşmasının onanması için ilişik Kamu tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/7

Karar No. 4

28 . VI . 1950

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile, İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imza edilen Dostluk, Uzlaşma ve adli tesviye Andlaşmasını tasdikı hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı komisyonumuza havale edilmiş olmakla 23 Haziran 1950 tarihinde Dışişleri Bakanlığının yetkili mümessilleri huzurunda incelendi.

Türkiye ile İtalya arasında 1928 tarihli Bitaraflık Uzlaşma ve Adli Tesviye Muahednamesi 1947 de yürürlükten çıkmış olduğu için bu defa, o Andlaşmanın yerine kaim olmak üzere İtalya tarafından Hükümetimize yapılan teklif, 1928 tarihli Andlaşmanın boşluğunu dolduracak mahiyette görülmüş ve taraflarca üzerinde mutabık kalarak 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imza edilmiştir.

Bu Andlaşma ile, Türkiye, İtalya aralarındaki dostluk bağlarını devamlı olarak daha sıklaştırmış ve bu hususta iyi anlaşma siyaseti takip etmek ve müştereken umumi barış havasına hizmet etmek emelinde olduklarını izhar etmişler ve Andlaşmanın birinci maddesinde gösterildiği gibi, aralarında ebedi barış ve dostluğun cari olacağını ifade etmişlerdir.

İkinci Dünya Harbinden sonra kurduğu de-

mokratik rejim ile memleketimize karşı her vesile ile dostluğunu göstermiş olan İtalya, daima faal bir sulh politikası gütmüş ve demokrat Batı devletleriyle, sıkı bir işbirliği yaparak, Avrupa Konseyinden kendisine mühim bir mevki sağlamıştır. İtalya ayrıca halen aramızda yürürlükte bulunan Ticaret anlaşmasının müzakeresi sırasında bu yolda bir anlayış ve iyi niyetle hareket etmiş ve Avrupa Birliğine katılmamızı da hararetle desteklemiştir.

Bundan başka, İtalya ile aramızda, iki tarafın dostane münasebetlerinin eseri ve neticesi olarak hiçbir ihtilâf mevcut değildir. Bilâkis, Akdenize sahildar Avrupa Birliğinde âza olan memleketlerimizin iş birliği yapmaları müşterek menfaatleri olduğu muhakkaktır. Ve üstelik, Akdeniz'deki sulhü müştereken kurmak bakımından da bu anlaşmanın ehemmiyeti inkâr edilemeyecek kadar büyüktür.

Bundan başka İtalya, Güney Amerika'da mühim bir yekûn tutan ve ana vatana çok bağlı kalan İtalya muhacirlerinin tesir ve nüfuzu ile, günün birinde Birleşmiş Milletlere katıldığı takdirde sayısı yirmi bir e baliğ olan Güney Amerika Devletlerinin müzaheretinden istifade edeceği aşikârdır. Türkiye'nin de kendisini ilgilendiren her

hangi bir meselede İtalya'nın tavassutu ile Lâtin Amerika Devletlerinin yardımını temin etmesi ümit edilebilir.

Andlaşmanın iki memleket arasındaki dostluk münasebetlerini artıracakını, ve Akdeniz'de sulhü korumak bakımından büyük önemi haiz olacağını müşahede eden komisyonumuz tasarımı memleket menfaatlerine uygun görmüştür ve aynen kabulüne karar vermiştir.

Adalet Komisyonuna tevdi edilmek üzere

Yüksek Başkanlığa saygılarla sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı
İzmir

E. H. Üstündağ

Sözcü
İzmir
C. Baban

Kâtip

Erzurum

Antalya

Giresun

R. S. Burçak

B. Onat

A. H. Pamukoğlu

Hatay

İzmir

İzmir

M. Melek

O. Kapani

V. Menteş

Kütahya

Samsun

Trabzon

Orgl. A. Gündüz

F. Kesim

H. Saka

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/7

Karar No. 9

12 . VII . 1950

Yüksek Başkanlığa

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 26 . V . 1950 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulmasına karar verilen Türkiye ile İtalya arasında Roma'da akıt ve imza edilmiş olan Dostluk, Uzlaşma ve Adli tesviye Andlaşmasının onanması hakkındaki Kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyurulmakla incelendi.

•Dosyanın tetkikinden ve alınan izahattan, memleketimizle bir (Dostluk, Uzlaşma ve Adli tesviye Andlaşması) akdi hususunda İtalya Hükümeti tarafından yapılan teklifin Hükümetimizce tetkik edildiği ve 1928 tarihli Türkiye - İtalya Bitaraflık Uzlaşma ve Adli tesviye Mühedenamesinin 1947 de yürürlükten çıkmış olması hasebiyle bu sahada hâsıl olan boşluğu doldurmaya ve iki memleket arasında mevcut dostane münasebetleri takviyeye yarıyacak olan bir andlaşma akdinin filhakika menfaatlerimize uygun olacağı düşünülerek, her iki tarafa üzerinde mutabık kalınan metnin iki memleket Dışişleri Bakanları tarafından 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imza olunduğu,

Bu andlaşma ile Türkiye ve İtalya aralarındaki dostluk bağlarının devamlı olarak daha ziyade sıkılaştırmak, umumi barış dâvasına hizmet etmek ve iki memleket arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları Devlet Hukuku ve Birleşmiş Millet-

ler Anayasasının esaslarına göre halletmek husundaki arzularını teyit ettikleri anlaşılmıştır.

Bu andlaşmanın onanması hakkındaki tasarrufların,

1. İtalya Cumhuriyetinin kuruluşundan beri faal bir sulh politikası takip ettiği ve Demokrat Batı Devletleri ile sıkı bir iş birliği yapmak suretiyle Avrupa Konseyinde kendisine mühim bir mevki sağladığı,

2. Bidayetten beri memleketimize karşı her vesile ile dostluğunu göstermiş olan İtalya Cumhuriyeti, halen aramızda yürürlükte bulunan ticaret anlaşmasının müzakereleri sırasında büyük bir anlayış ve iyi niyetle hareket ettiği ve Avrupa Birliğine katılmamızı da hararetle desteklediği,

3. Türkiye ile İtalya arasında halen hiçbir ihtilâf mevzuu mevcut olmadığı, aksine olarak şahildar ve Avrupa Birliğinde âza olan memleketlerimizin iş birliği yapmalarında müşterek menfaatleri olduğu,

4. İtalya'nın, Avrupa'dan başka Amerika'da da büyük bir nüfuza malik bulunduğu, Cenevî Amerika'da da mühim bir yekûn tutan ve Anavatana çok bağlı kalan İtalyan muhacirlerinin ve bunların kuvvetli teşkilâtının intihap işlerinde olduğu gibi iktisadi ve malî sahalarda da mühim bir nüfuza sahip oldukları, İtalya'nın

günün birinde Birleşmiş Milletler teşkilâtına katıldığı takdirde bu teşekkülde sayısı 21 olan Güney Amerika Devletlerinin müzaharetinden istifade edeceğinin âşikâr olduğu, bu itibarla Türkiye'nin de kendisini ilgilendiren her hangi bir meselede İtalya'nın tavassutu ile Lâtin Amerika Devletlerinin yardımını temin etmenin ümit edildiği;

5. İtalya'nın komşumuz Yunanistan ile de 5 Kasım 1948 de Sanremo'da aynı mahiyette bir sözleşme imzalamış olması gibi mülâhaza ve mucip sebeplerle hazırlandığı görülmüştür.

Yapılan görüşmelerden sonra, bu andlaşmanın iki memleket arasındaki dostluk münasebetlerini arttıracak ve Akdenizde sulhu korumak bakımından büyük önemi haiz olacağını müşa-

hede eden Komisyonumuz tasarımı memleket menfaatlerine uygun görmüş ve aynen kabulüne karar vermiştir.

Kamutayın yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Ko. Bş. Y.	Sözeü	Kâtip
Balıkesir	Balıkesir	Kütahya
M. Erkuşumcu	M. Erkuşumcu	S. S. Nasuhioğlu
Ankara	Balıkesir	Çankırı
O. Ş. Çiçekdağ	V. Asena	C. Boynuk
Edirne	İstanbul	Kars
M. Enginün	H. Moshos	L. Aküzüm
Konya	Tokad	Yozgad
M. Obuz	A. Gürkan	N. Ü. Alıcı

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile İtalya arasında Roma'da akit ve imza edilmiş olan Dostluk, Uzlaşma ve Adli Tesviye Andlaşmasının onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da imza edilen Dostluk, Uzlaşma ve Adli Tesviye Andlaşması onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Adalet Bakanı
A. Menderes	H. Özyürek
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
Refik Ş. Ince	R. Nasuhioğlu
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Ayan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
A. Başman	F. Belen
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
Z. H. Velibese	N. R. Belger
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
N. Özsan	N. İyriboz
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
T. İleri	H. Polatkan

İşletmeler Bakanı

Muhlis Ete

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İTALYA CUMHURİYETİ ARASINDA DOSTLUK, UZLAŞMA
VE ADLİ TESVİYE ANDLAŞMASI

Türkiye Cumhurbaşkanı

ile

İtalya Cumhurbaşkanı

Memleketleri arasında mevcut dostluk bağlarını devamlı olarak daha ziyade sıkılaştırmayı aynı derecede arzu ettiklerinden;

Her hususta iyi anlaşma siyaseti takip etmek emelinde bulduklarından;

Umumi barış dâvasına hizmet etmek ve Türkiye ile İtalya arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları Devletler Hukuku ve Birleşmiş Milletler Anayasasının esaslarına göre halletmek hususundaki arzularını teyit etmek istediklerinden;

Bir Dostluk, Uzlaşma ve Adli Tesviye Andlaşması akdetmeye karar vermişler ve bu maksatla temsilcileri olarak:

Türkiye Cumhurbaşkanı: Siyas Milletvekili,

Dışişleri Bakanı,

Necmettin Sadak'ı

İtalya Cumhurbaşkanı: Senatör,

Dışişleri Bakanı,

Kont Carlo Sforza'yı,

tâyin etmişlerdir.

Temsilciler bu husustaki salâhiyetnamelerini birbirlerine göstermişler ve bunları usul ve kaidesine uygun bularak aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1.

Türkiye ile İtalya arasında ebedî barış ve dostluk cari olacaktır.

Madde — 2.

Yüksek Âkid Taraflar, mahiyeti ne olursa olsun aralarında zuhur edip alelâde diplomasi yolu ile halli mümkün olmıyan bütün anlaşmazlıkların aşağıda 6 - 17 nci maddelerde derpiş edilen uzlaşma usulüne tâbi tutulacağını kabul ederler.

Uzlaşma usulü ile muvaffak olunamadığı takdirde, işbu Andlaşmanın 18 - 22 nci maddelerine tevfikân bir adli tesviye yolu araştırılacaktır.

Madde — 3.

Geçen maddedeki hükümler, Yüksek Âkidler arasında yürürlükte bulunan Anlaşmalar gereğince bunlardan birinin yetkisine dâhil bulunan meselelere, ve hâkimiyet haklarıyla ilgili meselelere tatbik olunmaz. Bir meselenin hâkimiyet hakkı ile ilgili olup olmadığını yazılı bir beyanname ile tâyin etmek her âkidin hakkıdır. İtiraz vukuunda diğer âkid işbu mütekaddim meseleyi hallettirmek için hakeme veya Milletlerarası Adalet Divanına müracaat edebilir.

Hakem kararı Devletler Hukuku prensiplerine göre verilecektir.

Yukarda zikredilen maddenin hükümleri işbu Andlaşmaya tekaddüm eden hâdiselerden doğan anlaşmazlıklara da tatbik olunmaz.

Madde — 4.

İhtilâf halinde bulunan taraflar arasında yürürlükteki diğer sözleşmelerle halletti için hususi bir usul derpiş edilmiş olan anlaşmazlıklar işbu sözleşmelerin hükümlerine göre hallolunacaktır.

Madde — 5.

1. Eğer bir anlaşmazlığın mevzuu Taraflardan birinin dahilî kanunlarına nazaran adlî veya idarî makamların yetkileri dâhilinde bulunuyorsa, bu Taraf, yetkili makam tarafından mâkul müddetler zarfında katî karar verilmezden evvel anlaşmazlığın işbu Andlaşmada derpiş edilen muhtelif usullere tâbi tutulmasına itiraz edebilecektir.

2. Bu takdirde, işbu Andlaşmada derpiş olunan usullere müracaat etmek istiyen Tarafın, mezkûr karardan itibaren bir sene zarfında, bu arzusunun diğer Tarafa bildirmesi lâzımdır.

Madde — 6.

İşbu Andlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay zarfında bir uzlaştırma komisyonu kurulacaktır.

Bu komisyon üç üyeden teşekkül edecektir.

Yüksek Âkid Taraflardan her biri kendi vatandaşları arasından seçilmiş bir komiser tâyin edecektir. Âkidler, başkanı, Taraflardan birinin vatandaşı bulunmamak, ülkesinde mütat meskeni olmamak ve hizmetinde bulunmamak şartıyla ittifakla tâyin edebileceklerdir. Anlaşma hâsıl olmadığından, evvelki fıkrada derpiş edilen müddet zarfında başkan seçimi vuku bulmadığı takdirde, veya, yerine bir halef tâyini lüzumu halinde, inhilâl tarihinden itibaren üç ay zarfında başkan aşağıdaki şekilde seçilecektir :

Yüksek Âkid Taraflardan her biri, kendi tarafından seçilmiş üye ve kendi vatandaşları haricinde, Daimî Lahey Milletlerarası Hakem Divanı üyelerinden iki aday gösterir. Bu şekilde gösterilen adaylardan hangisinin başkan olacağını kur'a ile tâyin olunur.

Yüksek Âkit taraflardan biri adaylarını göstermediği takdirde, Daimî Komisyon Başkanını, Âkitlerden birinin talebi üzerine Divanın Başkanı seçecektir.

Komiserler üç sene için tâyin edilirler. Bunlar tekrar seçilebilirler. Komiserler, halefleri tâyin edilinceye kadar ve her halde görevleri nihayet buluncaya kadar faaliyette kalacaklardır.

Usulî bir muameleye ve tetkikata başlanılmadığı müddetçe, Yüksek Âkit Taraflardan her biri kendi komiserini azil ve yerine bir başkasını tâyin edebilecektir. Bundan başka, Başkanın tâyinine ait muvafakatinden de vaz geçebilecektir.

Görev müddetinin nihayet bulması, azil, ölüm, çekilme veya diğer maniler neticesinde vuku bulan münhaller tâyin usulüne göre en kısa zaman la doldurulacaktır.

Madde 7.

Uzlaştırma Komisyonuna müracaat, dilekçe verilmek suretiyle, ittifak halinde Âkitlerce müstereken, aksi takdirde, biri veya diğeri tarafından yapılır. Dilekçe anlaşmazlık mevzuunu anlattıktan sonra, komisyondan, bir uzlaşmaya yarayacak her türlü tedbirlere müracaat eylemesi talebini ihtiva edecektir.

Dilekçe, Âkitlerden yalnız biri tarafından verilmişse dilekçe sahibi bunu diğer Tarafa hemen tebliğ edecektir.

Madde — 8.

Anlaşmazlığın Âkidlerden biri tarafından Komisyona arzı tarihinden itibaren on beş gün zarfında Âkidlerden her biri, bu anlaşmazlığın tetkiki için meselede hususi yetkisi bulunan bir kimseyi kendi Komiserinin yerine ikame edebilecektir.

Bu hakkı kullanan Âkid keyfiyeti derhal diğer Âkide haber verecek, bu takdirde, diğer Âkid de, ihbârın kendisine vürudundan itibaren on beş gün zarfında, aynı suretle hareket etmek yetkisini haiz olacaktır.

Madde — 9.

Uzlaştırma Komisyonu, Âkidler aksine karar vermedikleri takdirde başkanının gösterdiği yerde toplanacaktır.

Madde — 10.

Uzlaştırma Komisyonunun vazifesi ihtilâflı meseleleri tavzih etmek, bu maksatla faydalı bilgileri toplamak ve Âkidleri uzlaştırmaya gayret etmektir.

Komisyon meseleyi inceledikten sonra, anlaşmazlığın halli için tekliflerini bir raporda tesbit edecektir.

Madde — 11.

Uzlaştırma Komisyonunda usul ve tetkikat duruşmalı olacaktır.

Komisyon, çalışma usulünü ittifakla aksine karar vermediği takdirde, Milletlerarası anlaşmazlıkların barış yoluyla halline dair 18 Ekim 1907 Lâhey Sözleşmesinin III ncü bölüm hükümlerine göre bizzat tanzim edecektir.

Madde — 12.

Uzlaştırma Komisyonunun müzakereleri, komisyon, tarafların muvafakati ile, başkaca karar almadığı takdirde, gizli olacaktır.

Malde — 13.

Taraflar, komisyon ile kendileri arasında aynı zamanda aracı hizmetini görebilecek ajan, müşavir ve uzman tâyin etmek ve tanıklığı faydalı görülen her şahsın dinlenmesini istemek hakkını haiz olacaklardır.

Diğer taraftan komisyon da, her iki Tarafın ajan, müşavir ve uzmanlarından ve Hükümetlerinin muvafakati ile getirtilip dinlenmesinde fayda mülâhaza ettiği her hangi bir şahıstan sözlü izahat vermelerini isteyebilecektir.

Madde — 14.

Âkitler Uzlaştırma Komisyonunun çalıştırmalarını kolaylaştırmayı ve hususiyle kendisine, en geniş mikyasta, bütün belgeleri ve faydalı bilgileri vermeyi ve Komisyonun tanık ve uzmanlar getirtilip dinlenmesini temin için, kendi kanunlarına göre bütün vasıtaları kullanmayı taahhüt ederler.

Madde — 15.

Ulaştırma Komisyonu, Âkidler müddetin temdidine karar vermedikçe, anlaşmazlığın kendisine arzı gününden itibaren dört ay zarfında raporunu takdim edecektir.

Âkidlere raporun birer sureti verilecektir. Rapor, hâdiselerin beyan ve tafsili, hüküm sebep ve neticeleri bakımından bir hakem kararı mahiyetinde olmuştur.

Madde — 16.

Uzlaştırma Komisyonu raporundaki hal tekliflerine Âkidler tarafından verilecek cevap için bir müddet tâyin edecektir. İşbu müddet üç ayı aşmayacaktır.

Madde — 17.

Usul çalışmalarının fiilen devamı müddetince, Komiserlerden her biri, Âkidlerin tutarını müştereken tesbit edip mütesaviyen yüklenecekleri bir tazminat alacaktır.

Komisyonun faaliyetinden mütevellit masraflar iki Tarafça aynı suretle paylaşılacaktır.

Taraflardan biri Ulaştırma Komisyonlarının tekliflerini kabul etmezse, veya, komisyonun raporunda tesbit edilen müddet zarfında cevabını bildirmezse Âkidlerden her biri anlaşmazlığın Milletlerarası Adalet Divanına havalesini isteyebilecektir.

Adalet Divanının reyine göre, anlaşmazlık hukuki bir mahiyet arzetmiyorsa Taraflar bunun hakkaniyet ve nasfet dairesinde halledileceği hususunda mutabaktırlar.

Madde — 19.

Âkidler, her meselede, anlaşmazlığın mevzuunu açıkça belirten ve Milletlerarası Daimî Adalet Divanına verilebilecek hususi yetkileri ve kendi aralarında kararlaştırılmış sair bütün şartları tesbit eyliyen hususi bir tahkimname tanzim edeceklerdir.

Tahkimname Âkidlerin Hükümetleri arasında nota teatisi suretiyle yapılacaktır. Bunun her noktası Adalet Divanı tarafından yorumlanacaktır.

Eğer Âkidlerden birine adli tesviye talebi arzedildiği günden itibaren üç ay zarfında tahkimnamenin metni hazırlanmazsa her biri alelâde bir dilekçeyle Adalet Divanına baş vurabilecektir.

Madde — 20.

Milletlerarası Adalet Divanı, Âkidlerden birinin adli makamları veya her hangi bir makamı tarafından verilen bir kararın Devletler Hukukuna tamamen veya kısmen aykırı olduğunu tesbit eder ve bu Âkidin anayasa hukuku, bahse konu kararın neticelerini idari yollar gidermeye müsait olmaz veya kısmen müsait olursa, zarar gören Tarafa başka şekilde muhik bir tazminat verilecektir.

Madde — 21.

Milletlerarası Adalet Divanı tarafından verilen karar Âkidler tarafından iyi niyetle yerine getirilecektir.

Kararın yorumlanmasından doğabilecek güçlükler her bir Âkidin bu hususta alelâde bir dilekçe ile kendisine baş vurabileceği Milletlerarası Adalet Divanı tarafından hallolunabilecektir.

Madde — 22.

Uzlaşma veya adli tesviye usul ve muamelelerinin devamı müddetince Âkidler, Ulaştırma Komisyonu tekliflerinin kabulüne veya Milletlerarası Adalet Divanı kararının icrasına zararlı olabilecek her hangi bir tedbiri almaktan çekineceklerdir.

Madde — 23.

İşbu Andlaşmanın inkızasında askıda kalmış bir uzlaşma veya adli tesviye muamelesi mevcut bulunuyorsa işbu muamele bu Andlaşmanın hükümlerine veya Âkidlerin onun yerine geçmesinde birleşmiş oldukları her hangi diğer bir anlaşma hükümlerine göre devam edecektir.

Madde — 24.

İşbu Andlaşmanın gerek yorumlanmasından gerek yürütülmesinden doğabilecek anlaşmazlıklar için alelâde bir dilekçe ile doğrudan doğruya Milletlerarası Adalet Divanına baş vurulacaktır.

İşbu Andlaşma en kısa bir müddet zarfında tasdik olunacak ve tasdiknamelerin Ankara'da vuku bulacak teatisi tarihinden itibaren hemen yürürlüğe girecektir. Andlaşma tasdiknamelerin teatisi tarihinden itibaren beş sene müddetle yürürlükte kalacak ve müddetin inkızası tarihinden altı ay evvel mefsubiyeti ilân edilmezse yeni bir beş sene için uzatılmış olacak ve bu şekilde devam edecektir.

Yukardaki maddeleri tasdikan ön sözde adları zikredilen temsileiler işbu Andlaşmayı imza edip mühürlemişlerdir.

İki nüsha ve Fransızca olarak 24 Mart 1950 tarihinde Roma'da tanzim edilmiştir.

